

ARMOEDE IS ONRECHT B

Situering

In dit lesmateriaal staan we stil bij de armoede van nu in Nederland. Vragen die daarbij bovenkomen zijn:

- wat is armoede?
- hoe kan armoede hier bestaan?
- wat zegt de bijbel over armoede?
- hoe zouden we als christenen kunnen omgaan met armoede?

Armoede is een niet te ontkennen onderdeel van onze samenleving. We komen het tegen in ons eigen gezin, familie, buurt of parochie.

Dit roept een aantal vragen op. Hoe kon het zover komen? Wat moeten we er mee? Moeten we er wel iets mee?

Deze les kunt u verbinden met 3 andere lessen die onder ditzelfde profiel “bewust worden” te vinden zijn: “Armoede is onrecht A” (bij: ons specifiek thema), “Armoede is onrecht C” (bij: ons specifiek thema) en “Armoede is onrecht D (bij: mensen activeren tot doen). Samen vormen ze een catechetisch project om antwoorden te vinden op bovengenoemde vragen.

Er wordt aanbevolen om 2 begeleiders erbij te vragen. dit hoeft geen pastor te zijn. het materiaal is zo beschreven dat het door vrijwilligers gegeven kan worden.

Doelstellingen voor dit specifieke lesmateriaal:

- U komt in aanraking met het thema 'arm' en 'rijk' in de bijbel. Wij lezen twee verhalen uit het Oude of Eerste Testament en het Nieuwe of tweede Testament waarin dit thema centraal staat. Hopelijk wordt u zich er daardoor (meer) van bewust hoe God/JHWH, hoe Jezus van Nazareth graag ziet, dat rijke en arme mensen met elkaar omgaan in hun gemeenschap(en), als het gaat om de verdeling van geld en/of goederen.
- in (sub)groepsgesprekken komt u ervaringen van anderen op het spoor, die laten zien hoe er vaak een spanningsveld bestaat tussen de gelovig-bijbelse kijk op het 'dagelijkse leven van arm en rijk' en de echte werkelijkheid van alledag van arme en rijke mensen. Ook willen wij er in de subgroepsgesprekken bij stilstaan, dat het sommige (groepen) mensen soms al wel lukt de kloof tussen arm en rijk te overbruggen.

Opzet

1. Inleiding in de Bijbel
2. Groepsgesprek
3. Plenair gesprek
4. Handelingen 2

1. Inleiding in de Bijbel

De Bijbel is een verzameling boeken die allen in een eigen tijd in een eigen cultuur geschreven zijn. Er zijn boeken die als wetten zijn bedoeld, als hartenkreten (psalmen), als geschiedschrijving, of als profetieën. Nehemia is een profeet die geleefd heeft van ± 460 tot ± 375 v.Chr. Het boek wordt aangewezen in de kast. Vervolgens vertelt de begeleider in het kort wat van de inhoud van tekst 5 om de nu komende tekst in de tijd en omstandigheden te plaatsten. Indien er geen begeleider is, leest u het zelf.

De tekst van Nehemia 2b wordt uitgedeeld en door een begeleider voorgelezen. De centrale thema's worden er kort door hem of haar uitgelicht:

- bedreiging van het gemeenschapsleven van binnenuit komt vaak voor, doordat arme en rijke mensen tegenover elkaar staan (zie bijvoorbeeld hier de verzen 2-5);
- soms is een bepaalde (interne) strategie nodig om rampspoed te keren: het bij elkaar roepen van een volksvergadering helpt vaak beter dan het alleen tot de orde roepen van de notabelen en magistraten (zie vers 6-7-8);
- het is belangrijk de infrastructuur van een gemeenschap in haar totaliteit te benutten om resultaat te boeken. Zo krijgen bijvoorbeeld ook de priesters een eigen rol in het geheel toebedeeld (zie vers 12b);
- als één of twee mensen of een groepje mensen of een instantie binnen een gemeenschap eerlijk en slim de rest van de gemeenschap op iets fouts wijzen, dan kan dat soms tot verrassende oplossingen leiden en een sterkere gemeenschap tot gevolg hebben. Niemand kan daarbij gemist worden (zie vers 12b);

2. Groepsgesprek

De begeleiders verdelen de deelnemers in groepjes van 3 á 4 mensen en geven de vragen van tekst 3 mee.

3. Plenair gesprek

We komen terug in de grote groep en de belangrijkste ervaringen uit de subgroepjes worden uitgewisseld.

4. Handelingen 2: de eerste christengemeente

We lezen Handelingen 2,41-47; de lezing uit het Nieuwe testament laat het 'visioen van de nieuwe aarde' zien zoals God de gemeenschap van mensen bedoeld moet hebben vanuit de ons gegeven schepping, die ons in beheer gegeven is, te leen, en waarvoor ieder op eigen wijze een verantwoordelijkheid te dragen heeft. En zo kan de droom waar worden: En God zag dat het goed was, zeer goed. Voor verdere informatie voor de begeleiders is tekst 5 ingesloten. Er wordt in de grote groep doorgepraat over de verschillende manieren om met deze tekst om te gaan:

- als norm, zo moet het en anders is het niet goed;
- als iets van die tijd dat nu niet meer te bereiken is;
- als ideaal, niet te bereiken, maar moet nagestreefd worden;
- als voorspelling, zo zal het eens worden.

BIJLAGE

Tekst 1

Informatie voor de begeleiders:

Bron: Baars, H., Arm en Rijk in de bijbel. Katholieke Bijbel Stichting, 1995.

Het boek Nehemia

Verklaring van de titel: Nehemia is verbonden aan het hof van de Perzische koning. Door deze koning wordt Nehemia in 445 voor Christus naar Palestina gezonden als (wat wij zouden noemen) gouverneur. Zijn eerste taak was de stad Jeruzalem te herbouwen en bovendien te zorgen voor een goed maatschappelijk bestel. Aan een dergelijke krachtfiguur had het Joodse volk, dat na de ballingschap weer helemaal op gang moest komen, grote behoefte. Met een enkele tussenpoos werkt Nehemia aldaar tot ± 380 voor Christus.

Het boek Nehemia bestaat uit 13 hoofdstukken.

Inhoud:

Het boek Nehemia, dat met het boek Ezra eigenlijk één geheel vormt, kunnen we verdelen in:

- het staatkundig herstel onder Nehemia (met ondermeer de herbouw van Jeruzalem's stadsmuren) (de hoofdstukken 1-7).
- het godsdienstig herstel onder Ezra (de hoofdstukken 8, 9, 10).
- het bestuur van Nehemia (de hoofdstukken 11, 12, 13).

In dit bijbelboek wordt Nehemia afgeschilderd als een knap bestuurder die erin slaagde de teruggekeerde ballingen weer te vormen tot een hechte Joodse gemeenschap.

Naast de opsomming van vele maatregelen die Nehemia op staatkundig gebied nam, is het opvallend hoeveel naamlijsten er in dit boek voorkomen, bijv.:

- een lijst van medewerkers aan de herbouw van de stadsmuren;
- een lijst van de bevolking van Jeruzalem;
- een van de familiehoofden die de Wet ondertekenden om daarmee hun gehoorzaamheid aan die Wet tot uitdrukking te brengen.

Ook is er sprake van een volksvergadering waarbij iedereen aanwezig was. Dit alles duidt op de aandacht van Nehemia voor de belangrijkheid van ieder individu.

Ontstaan:

Het boek is geschreven tussen 350 en 300 v. Christus. Bron ondermeer: 'Alle bijbelverhalen dichterbij'. Katholieke Bijbel Stichting, 1981.

Achtergronden:

De profeet Nehemia had zich als een soort gouverneur tot taak gesteld de muren van Jeruzalem opnieuw op te richten, na de verwoesting en de ballingschap. Hij stelt zich op de hoogte van de situatie van de overgebleven joden en stelt zich ten doel het bouwen van de muur te klaren. Nehemia werkt met een heel zorgvuldig

opgesteld plan. De stukken muur zijn niet allemaal even lang, maar er is rekening gehouden met de middelen die de stam of familie, die wilde meedoen met de bouw ter beschikking staan. Het lijkt erop dat het plan en de uitvoering gemeenschapsvormend moet werken. Met opzet worden in de teksten de namen vermeld van de hogepriester en zijn medepriesters, van de levieten, van de poortwachters, van de gilden en van de verschillende groepen van leken. Er wordt als het ware gebouwd aan een nieuwe samenleving, maar niet iedere jood geloofde, dat Nehemia zou slagen in zijn plan. Dat ongeloof is zelfs bewaard gebleven in een fragment tekst dat voorafgaat aan dit hoofdstuk. In 4.4 staat: "De opperlieden kunnen het niet aan; de puinhopen zijn te groot; wij zijn niet in staat de muur af te bouwen". Er was zelfs een volksliedje gemaakt met deze tekst. Velen van hen die werkten op de wallen, moeten getwijfeld hebben aan de belofte van een nieuwe maatschappij, omdat zij niet zo heel erg veel vertrouwen konden hebben in de goede wil van hun medejoden.

Daar was ook een goede reden voor. Om die reden te vernemen komen we bij hoofdstuk 5 van Nehemia.

Vrouwen nemen het voortouw

Het zijn de vrouwen die hun mannen over de brug heen helpen om hun ernstig beklag te doen over de toestand in de Israëlitische samenleving. Het scherpst zijn de klachten over de eigen handel in joodse slaven. Om genoeg voedsel te kunnen kopen en de Perzische belastingen te kunnen betalen, waren de armen wel verplicht om aan andere Joden eerst hun rechten over hun stukjes grond af te staan, en dan nog hun kinderen als onderpand voor geldschieters. Het is duidelijk dat in een dergelijke situatie de rijken steeds rijker en de armen steeds armer worden. De slaven hadden daardoor een almaar kleiner wordende kans om ooit te worden vrijgekocht. De joden die dit deden waren over het algemeen gehuwd met niet-joden. Zij hadden vrijwel zeker veel geld verdiend aan de Perzische bezetting van het land en aan de ellende van hun volk in de verbondsgemeenschap. Niet zo'n fris stel 'oorlogswokeraars', waar elke natie na een oorlog mee te maken heeft.

Als goed politiek strateeg ziet Nehemia dat hij die zaak moet rechtekken om het project van het optrekken van de muren van Jeruzalem te laten slagen. Dus hij zet alles op alles om af te rekenen met deze verschrikkelijke bedreiging van zijn gemeenschap. Hij uit vervolgens de beschuldiging tegen de joodse ambtenaren en leiders, die als onderpand mensen namen, die reeds vrijgekocht waren uit vreemde slavernij. Maar zij namen weinig aan van Nehemia, de in hun ogen vrome fanaticus, die zijn neus stak in hun geldbezit en winstbejag.

Maar Nehemia heeft zijn kruit nog niet verschoten. Hij belegt een volksvergadering. De onderdrukten stemmen in grote getale tegen hun onderdrukkers en Nehemia verplichtte de kooplieden, geldschieters en politieke overlopers met een eed en een banvloek, om terstond hun slaven vrij te laten.

Nehemia stond overigens sterk in deze zaak. Het volk wist, dat de Perzische koning aan Nehemia verlof gegeven had, om belastingen te heffen bij de mannen van Israël ter ondersteuning van zijn bestuur. Maar ondanks dat had Nehemia zijn volk geen belasting opgelegd. Hij hield een staf die groter was dan nodig om maar mensen in dienst te kunnen nemen die hij op die manier van slavernij vrijwaarde.

Nehemia was als gouverneur een grote persoonlijkheid. De pogingen van de Perzische hoge ambtenaren om hem kwijt te raken, hebben alle schijn van een voorbeeld van politieke knoeierij. Uiteindelijk wordt de muur voltooid.

Schulden vandaag:

De actualisering ligt deze tijd voor het oprapen.

De vrouwen die de hitte van de armoede van de dag moeten dragen zetten hun mannen aan tot protest. Als vrouwen niet meer kunnen, dan kan niemand meer. Er is dan ook geen plaats voor ideeën als 'eigen schuld, dikke bult' of voor ander misplaatste schuldgevoelens over persoonlijk falen; het kan vaak echt niet meer. Het zijn altijd je landgenoten die je uitbuiten; het zijn degenen met wie je te maken hebt. De ergste bedreiging komt niet van een buitenlandse mogendheid. Nee, de bedreiging komt altijd van binnenuit: ambtenaren, de gemeente, je familie, de straat waarin je woont. Dat was in de tijd van Nehemia zo, dat geldt nu ook nog.

Parallellen zie je ook tussen de tijd van Nehemia en onze tijd in hoe mensen gebukt gaan onder wat hen wordt aangedaan. Hoe kun je zelfstandig leven, als je altijd slaaf bent geweest; hoe kun je anders leven als je langdurig van een uitkering hebt geleefd.

Ook is er het gevoel te falen: wat mislukt ligt aan onszelf, wat goed gaat aan God. Dat is een bijna zelfvernietigend gevoel, want dan ben je nogal eens schuldig: iedere keer dat er iets 'mis' gaat, als je een foute keuze doet, of een goede keuze verkeerd uitwerkt; want keihard is toch het idee dat wij allen volmaakt dienen te zijn. Zo pakken zij die een schuld hebben ook nog eens zichzelf door hun eigen zogenaamd falen te blijven voelen. Je pakt jezelf dan dubbel.

Kwijtschelden van schulden - en dan met name in dit geval economische schulden - moet, net als bij psychische schuld, werkelijk ergens over gaan.

Het gaat ook echt over de kern van het menselijk bestaan. Want hoe kun je jezelf verkopen? Je lijf behoort toch aan jezelf en aan God; hoe kun je nu het meest noodzakelijke ook nog moeten weggeven, omdat je in de schuld staat? Dat gaat toch niet. Dat is geen echte schuld. De schuldbekentenissen zijn dan niet meer dan vergankelijke papiertjes en het idee ervan zit tussen de oren.

De bijbel roept voortdurend op tot een type handhaving van de wet welke mensen de kans biedt op opnieuw te beginnen. Dit werd in bijbelse tijden waarschijnlijk ook slecht uitgevoerd, want steeds opnieuw tref je die oproep aan.

Het bijbelgedeelte eindigt hoopvol: de elite van de joodse samenleving geeft toe en ze beloven alles terug te geven. Maar laten we niet vergeten dat dat niet vanzelf ging. Nehemia moest ze wel gigantisch onder druk zetten.

Aan die druk ontbreekt het vaak in onze samenleving van nu. Er zijn geen 'meerderheden' die het armoedeprobleem werkelijk willen oplossen. Die zullen er misschien ook nooit komen. Toch is er veel aan gelegen om sterk te staan in deze strijd. Het is belangrijk dat mensen die dat kunnen zich er voor in zetten om werkgelegenheid te scheppen. Het is belangrijk dat die mensen vanuit hun positie kunnen zeggen: "Kijk maar, het lukt wel; al die mensen in de bijstand, al de vluchtelingen, de allochtonen en de zogenaamd afgekeurden, kunnen wel degelijk deel van leven hebben". Want

waren we niet eens zelf vluchteling en vreemdeling of worden we niet ook zelf eens oud en in de ogen van de mensen van minder economische waarde?

We willen best de wallen van 'Jeruzalem' helpen oprichten, de democratische principes van onze samenleving gestand doen, maar we willen niet achter onze rug uitgebuit worden door allerlei nieuwe verschijningsvormen van kapitalisme en overspannen marktdenken.

Het zal beslist nodig blijven grote 'volksvergaderingen' te organiseren, net zoals Nehemia deed. Maar er zijn ook situaties denkbaar waarbij het allemaal niet meer zo duidelijk is wie de verantwoordelijkheid heeft voor de 'schuld'. Kafka-achtige situaties in de bureaucratie van overheid, maar ook van dromen die bedrog blijken aan de kant van degene die in de 'schulden' zit.

De vraag wordt wel eens opgeworpen of degene die in de 'schulden' zit altijd als slachtoffer gezien moet worden. Een begrip als 'verantwoordelijkheid' komt in die redenering om de hoek kijken. Dat lijkt heel vaak terecht, maar toch moet je je ook hier afvragen wie bepaalt wat verantwoordelijkheid is. Alsof iedere schuldenhebber zich vanuit een volkomen vrije situatie in de schulden steekt. Dan gaat het me niet om degenen die schuld opvatten als een bedrijfsrisico, maar om die vele anderen die vrijwel onbewust ergens in terechtkomen en meegezogen worden. De problemen waren voor hen niet te ontlopen.

"Geef hun vandaag nog hun huizen terug en scheld hun het percent kwijt op het geld, het graan, de most en de olie die gij hun geleend hebt."

Vandaag nog dus, en niet morgen!

Tekst 2 NEHEMIA 5 : 1-13

Uit: De Bijbel, Nederlands Bijbel genootschap, Haarlem 2004.

De bevolking, en vooral de vrouwen, beklaagden zich luid over een aantal van hun joodse volksgenoten.

Sommigen zeiden: "We hebben veel zonen en dochters, en daarom willen we graan. We moeten eten, anders gaan we dood!"

Anderen zeiden: "We hebben onze akkers, wijngaarden en huizen in onderpand gegeven om graan te kunnen kopen nu er honger heerst."

Weer anderen zeiden: "We hebben onze akkers en wijngaarden moeten belenen om de belasting aan de koning te betalen. En nu onze akkers en wijngaarden in het bezit van anderen zijn, moeten we onze zonen en dochters als slaaf verkopen.

Sommige van onze dochters zijn al slavin. Wij staan machteloos! Maar we zijn toch van hetzelfde vlees en bloed als onze volksgenoten, onze kinderen zijn toch niet minder dan die van hen!

Ik werd woedend toen ik hun klachten en de aangedragen feiten hoorde.

Ik ging bij mezelf te rade en besloot de vooraanstaande burgers en de bestuurders ter verantwoording te roepen. Ik verweet hun dat ze rente van hun volksgenoten verlangden.

In een grote vergadering die ik met het oog op hun gedrag had samengeroepen, zei ik tegen hen: “Voor zover het ons mogelijk was hebben we de Joodse volksgenoten die zich aan vreemden hadden moeten verkopen, teruggekocht. En nu moeten we zelfs volksgenoten vrijkopen die door u worden verkocht!”

Ze zwegen, ze wisten niet wat ze moesten zeggen.

Ik vervolgde: “Wat u doet, is niet goed. Heb toch, bij alles wat u doet, ontzag voor onze God, anders haalt u zich de hoon van de vijandelijke volken op de hals! Ook ik, mijn broers en mijn mannen hebben geld en graan uitgeleend. Laten we nu deze schuld kwijtschelden! Geef hen daarom vandaag nog hun akkers terug, hun wijngaarden, olijfbomen en huizen, en scheld de rente kwijt van het geld en het graan, de wijn en de olie die u aan hen hebt geleend.”

Toen zeiden ze: We zullen alles teruggeven en niets vorderen. We zullen doen wat u zegt”en, en in aanwezigheid van de priesters die ik had laten komen, liet ik hen zweren dat ze woord zouden houden.

Vervolgens schudde ik de plooi van mijn mantel uit en zei: “Zo zal God iedereen uitschudden die zich niet aan deze afspraak houdt. Uitgeschud en berooid zal hij zijn, zonder huis of have.”Alle aanwezigen riepen:”Amen”, en ze loofden de HEER. Iedereen kwam zijn belofte na.

Tekst 3

In de subgroepgesprekken bij de tekst Nehemia 5: 1-13

- Wat spreekt je aan in deze tekst?
- Wat vind je geloofwaardig /ongeloofwaardig?
- Kun je een ervaring uit je eigen leven vertellen of weet je een ander concreet voorbeeld dat duidelijk maakt wat echte armoede is en is dat te vergelijken met iets wat Nehemia noemt?

Tekst 4 ...EN ZE HADDEN ALLE DINGEN GEMEENSCHAPPELIJK

Uit: De Bijbel, Nederlands Bijbel genootschap, Haarlem 2004.

Handelingen 2:41-47

Degenen die zijn woorden aanvaardden, lieten zich dopen; op die dag breidde het aantal leerlingen zich uit met ongeveer drieduizend.

Ze bleven trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden met elkaar een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed.

De vele tekenen en wonderen die de apostelen verrichtten, vervulden iedereen met ontzag. Allen die het geloof hadden aanvaard, bleven bijeen en hadden alles gemeenschappelijk.

Ze verkochten al hun bezittingen en verdeelden de opbrengst onder degenen die iets nodig hadden.

Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden.

Tekst 5 DE HANDELINGEN VAN DE APOSTELEN

Uit: 'Alle bijbelboeken dichterbij', Katholieke Bijbelstichting 1981

Dit is informatie voor de begeleider. Het is niet nodig dit allemaal te vertellen, maar kan gebruikt worden als er vragen zijn of verwarring tijdens de discussie.

Verklaring van de titel:

Het woord zegt het zelf al: het gaat over het handelen en werken en leven van de apostelen na Jezus' dood en verrijzenis. Het is wel zo dat de meeste apostelen in dit boek wat minder aan bod komen, terwijl het meeste gaat over Petrus en Paulus. Een enkel gegeven: Lucas heeft dit boek geschreven, dezelfde die ook het derde evangelie geschreven heeft. Hij begint dit boek dan ook met de vermelding van dat evangelie.

Het boek 'Handelingen van de Apostelen' bestaat uit 28 hoofdstukken.

Inhoud:

In dit boek vertelt Lucas wat er gebeurde na Jezus' dood en verrijzenis. Wat daarna gebeurd is, laat Lucas al helemaal in het begin van zijn boek merken. Hij schrijft daar namelijk dat Jezus aan zijn apostelen juist vóór zijn hemelvaart een opdracht geeft: ze moeten de blijde boodschap, namelijk 'dat Jezus leeft en dat Hij de Heer is' gaan vertellen a) aan de mensen in Jeruzalem, b) ook aan de mensen buiten Jeruzalem, namelijk in Judea en Samaria, en c) zelfs nog verder, naar wat Jezus noemt: de uiteinden van de aarde.

Wat doet Lucas nu? Wel, hij neemt zijn lezers mee naar Jeruzalem, naar Judea en Samaria en naar de 'uiteinden van de aarde'.

We komen dan tot deze indeling:

- De hoofdstukken 1-8 gaan met name over de verkondiging van het geloof aan de Joden in Jeruzalem (belangrijke personen zijn hier Petrus en Stefanus).
- De hoofdstukken 8-12 vertellen hoe het geloof in Jezus ook voet aan de grond krijgt buiten Jeruzalem, namelijk in Judea en Samaria (belangrijke personen zijn hier Filippus en Petrus).
- De hoofdstukken 12-28 laten zien welk een geweldige uitbreiding het geloof in Jezus krijgt naar nog verder... ja, tot in Rome toe (de belangrijkste persoon is hier Paulus, denk aan zijn drie missiereizen).

Door ons langs deze drie, zeg maar etappes, mee te nemen, opent Lucas ons de ogen voor twee heel belangrijke aspecten:

Op de eerste plaats laat hij zien dat er langzamerhand een steeds grotere kloof komt tussen de Joden en de volgelingen van Jezus. Zo zelfs dat aan het einde van het boek 'De Handelingen van de Apostelen' Paulus tegen een bepaalde groep Joden zegt: "Het zijn juist de heidenen die open staan voor de Blijde Boodschap, terwijl jullie er jezelf voor afgesloten hebben".

Op de tweede plaats is een heel belangrijk aspect dat wij door deze 'Handelingen van de Apostelen' kunnen zien hoe die eerste kerkgemeenschap er uit zag, met ander woorden: wat die eerste christenen deden en wat ze belangrijk vonden.

Is dit door het gehele boek heen te vinden, heel duidelijk zet Lucas dit alles bij elkaar in het tweede hoofdstuk, vers 42:

- "zij legden zich ernstig toe op de leer der apostelen...verkondiging!...
- bleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ...dienst!
- ijverig in het breken van het brood en het gebed....eredienst

Ontstaan:

het boek 'de Handelingen van de Apostelen' is geschreven tussen de jaren 63-70.

Wat het ons in deze tijd te zeggen zou kunnen hebben: Als we het willen zien, opent dit boek onze ogen voor drie heel belangrijke zaken die alle drie in onze kerkgemeenschap alle aandacht zouden moeten hebben.

- Dienst, echt van dienst zijn voor de samenleving met heel je handel en wandel. Daar gaat het om.
- Eredienst, samenkomen om te bezinnen op de vraag 'Hoe moet ik handelen?' blijft nodig voor elke gelovige.
- Verkondiging, 'leer anderen juist te handelen' door je hele opstelling in woord én daad, zou ieder christen hoog in zijn en haar vaandel moeten hebben.

Tekst 6 Enkele voorbeelden van de tweedeling die ontstaat

Deze teksten zijn afkomstig uit de brochure van de Raad van Kerken in Nederland: Oikomene, oecumenische bezinning, Armoede en rijkdom in Nederland, 2001.

Een directeur van een automatiseringsbedrijf (37 jaar):

“Dit succes is mij niet aan komen waaien. Ik heb er voor een flink deel aan bijgedragen. Bevoorrecht voel ik mij alleen in die zin dat ik van huis uit voldoende capaciteiten heb meegekregen. Het geld is daarvan een logisch gevolg.”

Uit: De nieuwe rijken, p.77

“Hoe het is gekomen? Nou, omdat we zo stom zijn geweest als een varken, vroeger. We hebben niks geleerd. Dat is je eigen schuld. Maar ja, daar kom je pas later achter.”

Uit: Armoede in Amsterdam-Noord, p.51

Een registeraccountant van 47 jaar:

“Vroeger had ik wel eens zoiets van: moet ik niet iets gaan doen met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde. Bij een ideële organisatie als Terre des Hommes bijvoorbeeld. Maar ik merk dat ik daar de laatste jaren toch wat in verhard. Oké, ik mag niet klagen, maar ik heb er hard voor gewerkt. Bovendien gaat er van dat bedrag toch zo'n drieëneenhalve ton naar de belastingdienst. Ik denk dat er maar weinig mensen in Nederland zijn die mij dat na kunnen zeggen.”

Uit: “De nieuwe rijken”, p. 97

Een gescheiden vrouw die gebukt gaat onder de schulden van haar ex-man:

“Als ik vakantiegeld krijg ligt er gegarandeerd altijd beslag op. (...) Soms word ik gekort tot onder het bijstandsniveau. Je staat elke keer weer voor een verrassing.

Soms denk je dat alles weer goed is, je probeert dan weer iets op poten te krijgen, dat je zelf iets kunt betalen of doen. En dan komt er weer iets tussen. Mijn situatie verandert niet meer. Ik mag nooit meer wat hebben. Ik weet nooit wat er boven mijn hoofd hangt. Als je maar een beetje kunt aflossen en je betaalt vijftig gulden dan gooien zij er weer 22 gulden overheen. Dat is het gluiperige van een deurwaarder. Die rekent constant rente. Zo word je steeds verder uitgekleeft.”

Uit: Armoede in Amsterdam-Noord, p.91